

ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ LX (2)

BULLETIN OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA LX (2)

UDC 39(05)

ISSN 0350-0861

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA

BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LX
No. 2

Editor in chief:
Dragana Radojičić

International editorial board:

Radost Ivanova, Elephterios Alexakis, Fernando Diego Del Vecchio, Karl Kaser,
Gabriela Kilianova, Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik,
Jana Pospíšilova, Marina Martynova, Kjell Magnusson, Peter Slavkovsky

Editorial board:

Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Srđan Radović,
Aleksandra Pavićević, Lada Stevanović, Ildiko Erdei, Jelena Jovanović

The reviewers:

Vojislav Stanovčić, Sreto Tanasić, Zulema Marzorati, Rastislava Stolična, Mirjana
Pavlović, Kosta Nikolić, Miroslava Malešević, Mladena Prelić, Snežana Petrović,
Ljiljana Gavrilović, Milrosava Lukić Krstanović, Jadranka Đorđević Crnobrnja, Ivana
Bašić

Secretary:
Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of academician Vojislav Stanovčić, at
meeting of the Department of Social Sciences SASA, September 11th 2012

BELGRADE 2012

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ

ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
LX
свеска 2

Главни и одговорни уредник:
Драгана Радојичић

Међународни уређивачки одбор:

Радост Иванова, Елефтериос Алехакис, Фернандо Диего Дел Векио, Карл Касер,
Габриела Килианова, Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник,
Јана Поспишилова, Марина Мартинова, Шел Магнуссон, Петер Славковски

Уређивачки одбор:

Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Срђан Радовић,
Александра Павићевић, Лада Стевановић, Илдико Ердеи, Јелена Јовановић

Рецензентски тим:

Војислав Становчић, Сreto Танасић, Зулема Марзорати, Растислава Столична,
Мирјана Павловић, Коста Николић, Мирослава Малешевић, Младена Прелић,
Снежана Петровић, Љиљана Гавриловић, Милросава Лукић Крстановић, Јадранка
Ђорђевић Црнобрња, Ивана Башић

Секретар уредништва:
Марија Ђокић

Примљено на седници Одељења друштвених наука САНУ одржаној 11. септембра 2012.
године, на основу реферата академика Војислава Становчића

БЕОГРАД 2012.

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011–2636–804
eisanu@ei.sanu.ac.rs
www.etno-institut.co.rs

Рецензент:
академик Војислав Становић

Лектор:
Софија Милорадовић

Дизајн корица
Горан Витановић

Техничка припрема и штампа:
Академска издања, Београд

Тираж:
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства просвете и науке Републике Србије

Часопис Гласник Етнографског института САНУ индексиран је у:
DOAJ (Directory of Open Access Journals); SCIndeks (Српски цитатни индексе);
Ulrich's Periodicals Directory.
The Bulletin of Institute of Ethnography SASA is indexed in: DOAJ (Directory of Open Access
Journals); SCIndeks (Srpski citatni indeks); Ulrich's Periodicals Directory.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) –
Београд : Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 –
(Београд : Академска издања). – 24 cm

Годишње

ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института
COBISS. SR-ID 15882242

Садржај Summary

Мирослава Лукић Крстановић, Зорица Дивац, <i>Програмирање нематеријалног културног наслеђа града. Парадигме и перцепције</i>	9
Miroslava Lukić Krstanović, Zorica Divac, <i>Programming the Intangible Cultural Heritage of the City. Paradigms and Perception</i>	23
Јована Диковић, <i>У традицији идеја. Евроскептицизам у Србији: дискурс антизападнаштва</i>	25
Jovana Diković, <i>In Tradition of Ideas. Euroscepticism in Serbia: Anti-Western Discourse?</i>	42
Славка Драшковић, <i>Приче о успеху и карактеристике националних култура: Србија и Америка</i>	43
Slavka Drašković, <i>Narratives of Success and National Culture Dimensions: Serbia and the USA</i>	52
Јелена Чворовић, Коста Николић, <i>Фаворизовање мушке деце међу муслиманским становништвом у Санџаку</i>	55
Jelena Čvorović, Kosta Nikolić, <i>Son Preference Among the Historical Sandžak Muslim Population</i>	71
Бојана Раденковић Шошић, <i>Реторичке фигуре у језику рекламних порука</i>	73
Bojana Radenković Šošić, <i>Rhetorical Figures in Advertising Language</i>	88
Сања Златановић, <i>Свадба, традиционални женски костим и идентитетски дискурси српске заједнице југоисточног Косова</i>	89
Sanja Zlatanović, <i>Wedding, Traditional Women's Costume and Identity Discourses of the Serb Community of Southeast Kosovo</i>	105
Мирослава Малешевић, <i>Искушења социјалистичког раја – рефлексije конзументичког друштва у југословенском филму 60-их година XX века</i>	107
Miroslava Malešević, <i>Temptations of a Socialist Paradise – Reflections of a Consumerist Society in Yugoslavian Films of the 1960s</i>	123
Весна Трифуновић, <i>Аспекти посматрања и идентификације губитника и добитника транзиције у друштву Србије</i>	125
Vesna Trifunović, <i>Assessing and Identifying Transitional Losers and Winners in the Serbian Society</i>	138

Đurđina Šijaković, <i>Shaping the Pain: Lamenting of Euripides', Kakoјannis' and Kiš' Electra</i>	139
Ђурђина Шијаковић, <i>Обликовање бола: тужбалица Еурипидове, Какојанисове и Кишове Електре</i>	154
Gordana Blagojević, <i>Turbo-folk and Ethnicity in the Mirror of the Perception of the YouTube Users</i>	155
Гордана Благојевић, <i>Турбо-фолк и етницитет у огледалу перцепције корисника јутјуба</i>	170
Aleksandar Krel, <i>Sprechen Sie Deutsch? German Language and Revitalization of Ethnic Identity of the Germans in Bačka</i>	171
Александар Крел, <i>Sprechen Sie Deutsch? Немачки језик и ревитализација етничког идентитета Немаца у Бачкој</i>	184
Jadranka Đorđević Crnobrnja, <i>"Serbian Language in Emigration" – Serbian Language Idiom in Ljubljana</i>	187
Јадранка Ђорђевић Црнобрња, <i>Српски у емиграцији – о употреби српског идиома у Љубљани</i>	198
Ivan Đorđević, <i>Twenty Years Later: The War Did (not) Begin at Maksimir. An Anthropological Analysis of the Media Narratives about a Never Ended Football Game</i>	201
Иван Ђорђевић, <i>Двадесет година после: рат (ни)је почео на Максимиру. Антрополошка анализа медијских наратива о једној никада одиграној фудбалској утакмици</i>	215
Varvara Kosmatou, <i>Village Fairs (Panigyria), Dance and Social Groups in the Village of Faraklata, Kefalonia, Greece.</i>	217
Варвара Косматоу, <i>Црквено-народни сабори, фолклорне игре и друштвене групе у селу Фараклата на Кефалонији /Грчка/</i>	227
Anna Babali, <i>Boules: The Carnival of Naousa. Folklore or Symbolism?</i>	229
Ана Бабали, <i>Булес: Карневал у Науси. Фолклор или симболизам?</i>	240
Научна критика и полемика	
Discussion and Polemics	
Владимир Рогановић, <i>Драгана Радојичић, Дијалози за трпезом</i>	241
Јована Диковић, <i>Јадранка Ђорђевић Црнобрња "Сива зона правне сфере: суживот обичајног права и закона"</i>	244

Хроника
Cronicles

Александра Павићевић, *Хроника научне конференције: "Narodni heroji in zvezde. Slavni možje in žene v Sloveniji in Srednji Evropi"* 247

In Memoriam

Десанка Николић, *др Миљана Радовановић* 249

Хроника Cronicles

Хроника научне конференције: "Narodni heroji in zvezde. Slavni možje in žene v Sloveniji in Srednji Evropi"/ "Heroes and Celebrities of the Nation. Prominent Woman and Man in Slovenia and Central Europe"

Љубљана 23–25. мај 2012. године

Ширење граница историјског знања, као и оквира проучавања, читања и тумачења историографске грађе процес је за који се може рећи да је обележио развој хуманистичких дисциплина током последњих деценија 20. и прве деценије 21. века. Питања идентитета и културног наслеђа, те питања њиховог односа са тековинама савремене културе представљају кључне речи савремених, најшире схваћених студија културе. Оне веома често подразумевају поновно писање историје, само овог пута је то из другачије перспективе – наиме, из перспективе појединаца, обичних људи, или пак из перспективе културних, а не политичких токова одређене епохе. Потреба за оваквим интелектуалним подухватом посебно је уочљива у државама у којима је током претходног периода дошло до значајних територијалних, етничких, политичких и идеолошких промена, те до успостављања нових система националних и, уопште, културних вредности.

Научна конференција "Narodni heroji in zvezde. Slavni možje in žene v Sloveniji in Srednji Evropi"/ "Heroes and Celebrities of the Nation. Prominent woman and man in Slovenia and Central Europe", одржана у Љубљани од 23. до 25. маја 2012. године, представља истовремено и одраз заинтересованости за културну историју региона цен-

тралне Европе и допринос њеном проучавању. Национална историја сагледа на кроз визуру значајних појединаца, политичара, уметника, или пак слике националне и регионалне културне стварности посматране кроз призми идеализованих, идеологизованих или популарних ликова ТВ серија, романа, цртаних филмова, виртуелних социјалних мрежа, теоријска питања везана за процесе хероизације и стварања *звезда*, као и антропо-политичке анализе херојских ликова из времена владавине социјализма – само су неке од тема радова које су на поменутој конференцији изложили историчари, етнологзи, антрополози и психолози из Словеније, Србије, Мађарске, Аустрије и Чешке.

Прва излагања на конференцији била су посвећена личностима од значаја за историју словеначког народа 18, 19. и прве половине 20. века, као што су: гроф Антон Александер фон Ауершперг, немачки песник, ученик и пријатељ највећег словеначког песника, Франца Прешерна, затим барон Андреј Чеховин, аустроугарски војник и ратни херој, и Иван Хрибар, политички активиста који је 1941. године извршио самоубиство и чија контроверзна биографија и данас доводи у питање хероизацију његовог лика и дела.

Критички осврти на проблеме идеологизације херојских ликова донела су

излагања Јурија Фик Фака и Јоже Худалеса – "Хероји, познате личности и светитељи. Између канонизације и маргинализације" и "Хероји и хероине социјалистичког рада". Подсећање на "заједничке" (југословенске) популарне ликове/хероје било је тема излагања Саре Шпелец, посвећеног Кекецу, једном од најпознатијих ликова словеначке књижевности и лику истоименог ТВ серијала, који су пратили гледаоци већине бивших југословенских република.

Заједничким херојима заједничке историје били су посвећени и радови Ладе Стевановић и Александре Павићевић, у којима су анализирани стратегије посмртне хероизације националних вођа, на првом месту – Јосипа Броза Тита, а затим и постсоцијалистичких *владара*.

О култовима социјалистичких политичких лидера говорио је и Иштван Поведак (Istvan Povedak) (Мађарска), фокусирајући се на личности два мађарска политичара – Јаноша Кадра и Имре Нађа, те на амбивалентна виђења њихових заслуга у савременом друштву Мађарске.

Други део излагања на конференцији био је усмерен на феномене популарне културе, те на анализу и представљање различитих процеса кроз које одређене историјске личности, савременици, па чак и наизглед маргинални актери културе постају иконе времена. Посебно занимљиво било је излагање Дана Подједа, у коме

је аутор презентовао case study о успону једне словеначке певачице, која је "иако не посебно талентована", успела да се нађе у фокусу дела словеначке јавности, и то посебно захваљујући њеној интензивној активности на интернет блогovima и у различитим виртуелним друштвеним мрежама. Треба поменути и занимљиве компарације које је у свом излагању "Велики у Словенији: значајни људи и познате личности у словеначкој науци и популарној музици" изнео Рајко Муршић. Овај словеначки антрополог образложио је тезу о сличностима између листа вредновања достигнућа и евалуације појединачних достигнућа у некој научној области.

Конференција је завршена изузетним излагањем Клауса Отомајера (Klaus Ottomeyer), аустријског психолога: "Мушки херој: од војника до трговинске марке", кроз које је овај елоквентни и искусни истраживач приказао историјски процес промена у креирању пожељних особина мушког хероја.

Организатори конференције – Универзитет у Љубљани (Филозофски факултет и Факултет уметности) и Научноистраживачки центар САЗУ (Inštitut za slovensko narodopisje) планирају публикавање тематског зборника радова презентованих током овог научног скупа. Сматрамо да ће ова публикација представљати значајни допринос културно-историјско-антрополошким студијама региона.

Александра Павићевић